

THE WATER AGENT

Dear Water agents,

a sunny summer, high temperature, high water consumption, frequent exclusion from the water supply network for it are behind us ... If we do not change ours habits, it will be all over.

International research organization, Global Footprint Network marked the August 08th as the Day of the ecological debt, which means that humanity on this day consumed by the budget of natural resources for the whole year 2016. As stated by the World Organisation for Nature WWF, it's five days earlier than last year. The cause is more carbon dioxide than the oceans and forests can absorb, depletion of fish and deforestation. So we, as a human species, exceeded consumption of natural resources and what Earth can renew in one year.

„Emissions of carbon dioxide is the fastest growing factor of excessive consumption and makes up 60 % of the total ecological footprint of man. Ecological footprint includes human needs of all natural resources - water, food, air, energy....“

We are at the beginning of the school year. We set ourselves high goals. We want to initiate a project Water agent in all countries of the Western Balkans and we are seeking partners to support the school in this. In order to strengthen the program Water agent of the Danube region we want to connect four major cities that are on the „main street of Europe“ - Vienna - Bratislava - Budapest - Belgrade. As a global goal, we started communication with countries and coordinators of the Eco School International programm, all over the world.

Of course, we want to hang out with as many dear friends, little Water agents.

Bulletin No 4 comes with support of Ekolist, as usual. We are very grateful for the support and partnership.

Kind regards
Majda Adlešić
Program manager

CONTENT:

NEW SCHOOL YEAR3

During the summer months, while our Water agents mainly rested, we prepared for the start of the new school year. They expect us numerous activities.

PROJECT WATER AGENT INVITES4-5

We remind you on the framework of the project Water agent and invite you to join us.

WATER MANAGEMENT NEWS AND UTILITIES IN CROATIA6-7

In addition to the news in the Croatian economy in water management we introduced you the utility company Vodovod ltd. Slavonski Brod which is the partner in the project Water agent

AN EXAMPLE OF GOOD PARTNERSHIP PRACTICE8

In collaboration with the Zabavni park „Starli“ we will organize workshops for children of Novi Sad

TAP WATER INITIATIVE9

Tap Water is a joint initiative of municipal public utilities in Slovenia that strives to promote tap water, raise the awareness about its benefits and promote the preservation of natural resources. The initiative was formed by the Chamber of Public Utilities of Slovenia

JUST A LITTLE HISTORY10-11

Unusual blend of two historical witnesses, how did the water supply system in Novi Sad, Serbia and how it has developed one of the most famous resorts with thermal healing waters, Rogaska Slatina, Slovenia

IMPRESUM:

Izdavač: "Vodna agencija"
Sekule Vitkovića 26
Novi Sad
Telefon: +381612290829
Email: info@vodnaagencija.org
Uredjuje redakcijski odbor
Urednik: Majda Adlešić

Graphic design: Jan Marčok
Marketing i plasman : Jan Marčok
Servis i usluge "Aspress" doo Bački Petrovac
Časopis izlazi dvomesečno
Štampa: Maxima maximagraf@gmail.com

New school year

„Access to water is the beginning, not the end in itself. Access to water is access to education, access to work, access all to the kind of future we want for our own families and all members of the human family“. Matt Damon, actor and Water.org co-founder

Previous school year we completed a number of activities. That have announced an intense start of the school year. To remind, in cooperation with the company **Engrotuš Ltd.** “The largest Slovenian trader” equipping schools in Slovenia with 37 educational package Water agent. So at the end of the school year, schools in Ljubljana and hospital school at the elementary school Ledine assigned to 25 devices. These schools will be at the beginning of the school year actively starting to implement the project Water agent. Ljubljana is the first capital of among 20 countries beyond the Danube region, which is involved in the project Water agent. Other packages will be divide in primary schools in Slovenia. In this way Engrotuš Ltd. as **Ambassador of water** shows its social responsibility to preserve water as a resource of national and strategic importance.

Experience with water management utility companies has shown as positive cooperation. Through the activities water management utility companies can create a better environment of cooperation with the local community, to participate in the education of children and at the same time actively contribute to environmental protection. Thus, continuing this year. Water management utility Rogaska Slatina Ltd. joined the project Water agent by involving all the schools on the territory covered by its activities. While Infrastructure Bled Ltd. supported the project primary schools in Bled. In Croatia, the project joined Koprivničke vode Ltd. from Koprivnica i Humkom Ltd. from Hum na Sutli. This school year we begin cooperation with the watermanagement utility Vodovod Ltd. from Slavonski Brod which you can read below Bulletin.

During this school year, and Mobile Water Station (Mobilna Vodna postaja) intensify international activities. During implementation of the project Water agent- social responsibility toward the water, and it will visit schools in Serbia. The project is in Serbia, this time, supported by the Ministry of Agriculture and Environmental Protection of Republoc of Serbia, after the competition for the allocation of funds to support environmental projects implemented by NGOs. The project activities will be implemented by , partner Water Agency in Serbia, that is NGO Culture in the palm of Novi Sad (Kultura na dlanu, Novi Sad). Thus, 15 schools in Serbia, in Novi Sad, Belgrade and Nis, will be included in an international network of schools Water agents. The project runs from September the 1st to November 30th 2016. It will be carried out follow-up activities of consumption of drinking water, educational and creative animation activities and workshops open to the Mobile Water station.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Министарство пољопривреде и
заштите животне средине
REPUBLIC OF SERBIA
Ministry of Agriculture and
Environmental Protection

Very important is networking activity at different levels and with different structures – we have established a channel of communication with the Eco School International program and met a very high responsiveness among the 63 countries in this network. Neworking at the local level is very important, too . In the Zabavni park Starli in Novi Sad, we start with workshops Water agent for all kids of Novi Sad.

In mid-September, will present the program Water agent of the Danube region at the seminar in the framework of the EU Strategy for the Danube Region in Prague.

The WATER AGENT of the Danube region

Social responsibility for water in the region

Basic idea of project Water agent is to restitute international co-operation and connection through encouragement of rethinking our everyday actions and suggestion on changes about rational and responsible behavior with water. We name the project simply "Water agent".

For whom it is intended the project?

Project is intended for everybody. Active participants of the project are schoolchildren (III grade of elementary school) who as target group are very receptive for co-operation. With education and awakening of the children we are building the future adults with pre-established awareness of water as a natural resource, which is not inexhaustible and is strategically important for the survival of the human race and the entire planet.

By educating children and influencing their immediate environment and thus indirectly educate practically the entire local community. The target groups are also local governments with whom we establish communication in order to facilitate the implementation of the project.

Entrepreneurs and economic actors supporting the project make it possible to promote the project in the region.

Why it is important to deal with the theme of water when, for example, for telephone bills we spend much more than water bills an utilities?

Water is essentially important resource needed in everyday life through the aspect of drinking and technical water, food production, as well as transport, tourism and it is important to draw attention to the necessity of responsible behavior toward the water in terms of rational consumption, reduced i.e. Eliminated pollution and conscientious management. Lack of drinking water is the problem that half of the world's population will face by 2030. Less than 1% of water is availed for use. Average consumption in Europe is 150 l/day and water consumption is two times faster than production. Early childhood education in the field of environmental protection is the foundation of education for sustainable development.

What we achieved so far :

1. Application of the project during the three (3) school years in the four (4) countries in the region, includes several dozen elementary schools from the city of Strunjan on the border of Republic Slovenia and Italy to Kruševac in Republic Serbia
2. Several thousands of users from these groups participants (school, governments, media) were indirectly included and informed.
3. Water consumption has been reduced by 15% to 35% of course without neglecting hygiene of children.
4. Children with teachers are independently involved in the project and through an application (www.vodnaagencija.org) they enter data and connect with their peers in the region.
5. Informing of the public takes place through all available media, electronic and print. Next to web page, exist a facebook page Vodna agencija <https://www.facebook.com/vodniagentdunavskeregije>
6. In order to better communication we started printing and distribution of the Bulletin Water agent <http://www.vodnaagencija.org/bilten/>
7. Project in the Republic of Serbia, in AP Vojvodina, through three competitions, was supported by competent secretariats in Vojvodina and Ministry for agriculture and environmental protection
8. We participated in several important conferences and events (12. Ene Regional Conference in Belgrade; RENEXPO Water management Congres in Belgrade; Bled Water Festival, Bled; International Dax of the river Danube, Zemun; ...)
9. Last year in Celje, we organized I Conference of The Water agent project with 53 participants

What do we plan in the future?

1. The expansion of project activities to other countries of the Western Balkans has already began, including new schools and coordinator of the activity.
2. Setting up a project by linking four main cities on the Danube (Vienna, Bratislava, Budapest and Belgrade).
3. Expansion of activities in the area of the Danube region, which would include 20 states that are directly on the Danube or in the Danube basin.

By expanding the network of coordinators- Water agents, by basic networking of schools we create the possibility of disseminating information and networking business entities the project. Project enables introduction to the investment potentials of logical governments and individual schools and their activities in the field of environmental protection and energy efficiency.

PRIJAVNICA

ZA SODELOVANJE V MEDNARODNEM PROJEKTU

VODNI AGENT DONAVSKE REGIJE

Ime šole

Mesto (naslov)

Število sodelujočih razredov

Kontaktna oseba

Telefon

E-mail

www.vodnaagencija.org/prijava

Pošlji prijavo za Vodni agent

REGISTRATION

FOR PARTICIPATION IN INTERNATIONAL PROJECT

THE WATER AGENT OF THE DANUBE REGION

School name

Town

The number of classes that register

Contact person

Phone number

E-mail

www.vodnaagencija.org/en/prijava
Send a registration for the Water agent

Konferencija Vode 2016, Zagreb

ČASOPIS ZA KOMUNALNO GOSPODARSTVO

U Zagrebu je 1. kolovoza 2016. g održana specijalizirana konferencija Voda - najvrjedniji resurs budućnosti. Aktualna problematika okupila je oko 200 zainteresiranih strana, iz sektora vodoopskrbe i odvodnje, jedinica lokalne samouprave, resorna ministarstva, poznate stručnjake, dobavljače tehnologija i mnoge druge.

Pitanje upravljanja vodnim resursima je strateški i politički izazov, ne samo na razini RH, nego i na razini EU. Niz je otvorenih pitanja na koja se na ovoj konferenciji tražio odgovor, od toga hoćeмо li plaćati penale ako se obveze preuzeće prema EU ne ispunje na vrijeme, jesu li svi izgrađeni uređaji za pročišćavanje potrebnii ispunjavaju li nužne tehničke uvjete, hoće li se mijenjati cijena vodnih usluga i u kojoj mjeri, je li potreban ulazak privatnog kapitala u sektor vodnog gospodarstva, treba li vodu kao resurs uvrstiti kao Ustavnu kategoriju, hoće li se okrupnjavati sustav pružatelja usluga u gospodarenju vodama do edukacijskih i razvojnih pitanja.

Potpore nadležnih ministarstava. Voda mora ostati pod javnim nadzorom!

Voda je strateško dobro od socijalnog, javnog i zdravstvenog značaja i kao takvom treba holistički gospodariti, rekla je u uvodnom obraćanju pomoćnica ministra zaštite okoliša i prirode Lidija Runko Luttenberger, dodavši kako je tržišno gospodarenje, gdje se vodi pristupa kao robi, neprihvatljivo.

Među uvodnim govornicima prisutnima se obratio niz predstavnika institucija iz Hrvatske i regije. U ime domaćina, Grada Zagreba, govorila je Mirka Jozić, pročelnica Gradskog ureda za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, istaknuvši stratešku važnost vode kao resursa te postignuća Grada na području vodoopskrbe. Zoran Đuroković, generalni direktor Hrvatskih voda, iznio je dio aktivnosti Hrvatskih voda te istaknuo nedavno usvojeni Plan upravljanja vodnim područjima, o čijem je donošenju ovisilo povlačenje EU sredstava. Ovakvi skupovi dobra su podloga za izmjenu znanja i iskustava, rekao je Bego Gutić, premijer Tuzlanskog kantona BiH, te nadodao kako zaključci i preporuke konferencije trebaju biti podloga donositeljima odluka za usvajanje zakonskih i podzakonskih akata, a sudionike je pozvao na sličan skup u Tuzli.

Predsjednica Hrvatskog društva za zaštitu voda, Mara Pavelić, postavila je pitanje isplativosti UPOV-a. Uređaji se kvare vrlo brzo nakon puštanja u rad, a to je neodgovorno trošenje javnih sredstava, rekla je Pavelić. Potvrda uspješnosti skupa je i prisustvo predstavnika strukovnog udruženja Hrvatske grupacije vodovoda i kanalizacije, nastalog kao rezultat bottom-up inicijative s ciljem međusobne pomoći i zajedničkog nastupa prema donositeljima odluka.

3,7 mld. EUR za usklađivanje s EU direktivama

Da bismo se do 2023. godine uskladili s dva najvažnija propisa, Direktivi o vodi za piće i Direktivi o komunalnim otpadnim vodama, trebamo uložiti 3,7 mld. EUR, rekla je Elizabeta Kos, pomoćnica ministra poljoprivrede. Naime, do te je godine, između ostalog, potrebno za sva naselja s više od 2000 ES izgraditi uređaj za pročišćavanje, istaknula je pomoćnica. Prezentirala je dosad učinjene i najavila buduće mјere u nadležnosti Ministarstva.

Glavni organizator konferencije je časopis Komunal, potporu je dalo Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, a partneri su hotel Westin, Hrvatsko društvo za zaštitu voda i tvrtka Aqua Libera.

200 participants in Zagreb on the water management conference!

Current water management issues brought together around 200 participants from the water supply and drainage sector, local government units, relevant ministries, well known experts, equipment and technology suppliers and many others from Croatia and South East European countries on the sectoral conference Water—the most valuable resource of the future on 31 August in Zagreb. The main organizer of the conference is the Komunal magazine, supported by the Ministry of Environment and Nature Protection and the Ministry of Agriculture, and the partners were the Westin Hotel, Croatian Water Pollution Control Society and the company Aqua Libera.

„Komunal“ Časopis za komunalno gospodarstvo, Zagreb
www.komunal.hr

VODOVOD D.O.O. SLAVONSKI BROD

Brodsko-posavska županija je smještena u južnom dijelu slavonske nizine, na prostoru između planine Psunj, Požeškog i Diljskog gorja sa sjevera i rijeke Save s juga i obuhvaća prostor od ukupno 2.043 km². Slavonski Brod je industrijsko, kulturno, upravno, sudsko i finansijsko središte Brodsko-posavske županije, po veličini i značaju drugi grad u Slavoniji.

Vodovod d.o.o. vodi brigu o djelatnostima vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda sve s ciljem što kvalitetnijeg i ugodnijeg življenja naših korisnika.

Vodoopskrba grada Slavonskog Broda i okolnih naselja ostvaruje se iz bunara na Crpilištu Jelas. Voda iz bunara nije za uporabu bez prerade obzirom da sadržava visoke koncentracije željeza, mangana i amonijaka. Prethodni Uredaj za kondicioniranje pitke vode nije zadovoljavao kvalitetu pitke vode kao ni potreban kapacitet te je 1997. god raspisan međunarodni natječaj za izgradnju novog uređaja. U svibnju 2001. postrojenje je uključeno u probni rad, a od prosinca 2001. godine po dobivanju uporabne dozvole radi punim kapacitetom. Tehnologija kondicioniranja vode sastoji se od: crpljenja vode iz bunara, faze predozonizacije, filtracije kroz dvoslojne filtere, faze glavne ozonizacije, filtracije kroz aktivni ugljen, dezinfekcije prerađene vode s klor dioksidom i kontrole kakvoće vode po fazama prerade u internom laboratoriju.

Dužina distribucijske mreže je oko 650 km. Maksimalna količina prerađene vode je 320 l/s, a svi kemijski i mikrobiološki parametri su znatno ispod maksimalno dozvoljenih koncentracija. Vodoopskrbnim sustavom opskrbuje se oko 93.000 stanovnika grada Slavonskog Broda i okolnih općina.

Ukupna dužina kanalizacijske mreže kojom upravlja Vodovod d.o.o. na području grada Slavonskog Broda iznosi oko 215 km, a u ostalim naseljima na području aglomeracije oko 35 km. Kanalizacijska mreža sustava javne odvodnje je u najvećem dijelu mješovitog tipa izuzev prigradskog područja gdje je izведен razdjelnji sustav odvodnje. Na sustav javne odvodnje spojeno je oko 51.000 stanovnika.

Kapacitet Uredaja za pročišćavanje otpadnih voda je 80.000 ES i godišnje se na njemu obradi oko 8 milijuna m³ otpadne vode. Obuhvaća 3. stupanj pročišćavanja, tj. strožu obradu komunalnih otpadnih voda postupkom kojim se uz drugi stupanj pročišćavanja postiže zahtjevi i za fosfor i za dušik iz Pravilnika o graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda.

Uredaj se kao cjelina sastoji od mehaničkog pročišćavanja otpadne vode, biološkog pročišćavanja otpadne vode i linije mulja i plina.

Zahvaljujući 24h dežurstvu naših djelatnika i Uredaj za kondicioniranje pitke vode i Uredaj za pročišćavanje otpadnih voda pod stalnim su nadzorom i moguća je hitna interevencija ukoliko dođe do tehničkog problema bilo na Uredajima ili na cjevovodima pitke i otpadne vode.

Vodovod d.o.o uspješno je 2015. godine završio prvi veliki infrastrukturni IPA projekt iz sektora voda u RH sufinanciran iz IPA predpristupnog fonda u vrijednosti od 24 milijuna EUR-a. Provodio se temeljem Operativnog programa Okoliš 2007 – 2013. Projekt je 58,65% financiran iz Europske unije (IPA) a 41,35% iz Državnog proračuna RH. Neki osnovni elementi projekta su: u vodoopskrbi – izgradnja 7,2 km magistralnih cjevovoda, zamjena 1,8 km postojećih glavnih cjevovoda, i zgradnja vodospreme u Brodskom Brdu i obnova 50 čvorista na sustavu za smanjenje gubitaka na mreži; u odvodnji – izgradnja 36,1 km novih kolektora, izgradnja 8 crpnih stanica i 7 kišnih preljeva i obnova 700 m postojećih kolektora; izgradnja Uredaja za pročišćavanje otpadnih voda.

Potrebno je naglasiti da je Europska komisija prepoznala IPA projekt kao uspješan primjer dobre prakse u korištenju europskih fondova. Nastavljamo s pripremom i provođenjem projekata tako da su u srpnju 2016.g. započeli radovi na izgradnji i rekonstrukciji vodovodne i kanalizacijske mreže u sklopu projekta „EN.2.1.16.-105“. Također je u tijeku i izrada studijske i projektne dokumentacije u sklopu projekta „Brod 2“, za izgradnje vodno - komunalne infrastrukture na području aglomeracija Slavonski Brod, Brodski Stupnik, Garčin i Donji Andrijevc sa sufinanciranjem iz fondova EU.

Svjesni smo i važnosti socijalne uključenosti i djelovanja u našoj lokalnoj zajednici, te nam svake godine dođu studenti, učenici srednjih i osnovnih škola i djeca predškolske dobi u obilazak Uredaja za kondicioniranje pitke vode i UPOV-a. Zahvaljujući njihovim posjetama i zainteresiranosti za očuvanje pitke vode, pročišćavanje otpadnih voda i općenito zaštitu voda odlučili smo uključiti se u hvalevrijedan međunarodni projekt Vodni agent.

*Korana Nikšić, mag. prim. kem.
Tehnolog analitičar*

Zabavni park "STARLI" - mesto gde se lepše raste

Koncept prostora i kreativno-obrazovnog programa u Zabavnom parku „Starli“ je pažljivo osmišljen kako bi usmeravao i podržavao zdravo odrastanje svakog deteta. Briga o ekološkom podizanju svesti kod najmlađih jeste jedna od vodećih tema koja je veoma zastupljena na edukativnom programu u „Starliju“. Shodno tome, bilo je lako uploviti u saradnju sa Vodnom agencijom i regionalnim projektom *Vodni agent*, koji će kroz besplatan ciklus radionica (22. septembar - 1. decembar) u Zabavnom parku „Starli“ približiti novosadskoj deci značaj vode, čemu ona sve koristi i zašto je neophodno da je sačuvamo.

Kroz jesenje radionice, „Starli“ će biti uključen u sistem praćenja potrošnje vode i stvaranju ekološke kulture kod najmlađih kako bi racionalnije koristili vodu tokom igranja u Starliju, kao i kod kuće.

Zabavni park „Starli“ je najveći i najsavremeniji prostor u Novom Sadu namenjen aktivnoj zabavi dece uzrasta od 1 do 12 godina koji ima prostor za igru, salu za proslavu rođendana, sportske terene i prostor za roditelje ili staratelje dece (café i prostor za druženje). Osim što kroz sportske i rekreativne aktivnosti deca u „Starliju“ razvijaju fizičke i motorne sposobnosti, za najmlađe su često organizovani i obrazovni programi za podsticaj njihovih intelektualnih veština. Zabavni park posećuje i omladina, ali i svi oni koji dolaze kao pratnja ili samostalno kako bi uživali u raznovrsnim uslugama koje nudimo.

Zabavni park „Starli“ se prostire na površini od 2500 m², od kojih 1000 m² zatvorenog prostora čine: trospratni labyrin na velikim toboganom, atraktivne gumene igračke na naduvavanje, klizne ljljaške, bazeni sa lopticama, parterne igračke za malu decu i još mnogo atrakcija raspoređenih prema pravilima metode kretanja (movement method) koja predstavlja odgovor na prepreke i posledice savremenog života u kom ima sve manje prirodnih izazova. Takođe, u unutrašnjem delu „Starlija“ nalazi se i sala za proslave i edukaciju.

Na 1500 m² otvorenog prostora nalaze se letnja bašta, opremljen teren za fudbal, tenis, košarku, saobraćajni poligon za obuku dece osnovnim saobraćajnim pravilima i veliki parking za putničke automobile, mini buseve i turističke autobuse.

Dugogodišnje iskustvo pokazuje da je Zabavni park „Starli“ zbog svoje raznovrsne ponude zabavnih, rekreativnih i ugostiteljskih usluga vrlo zanimljiv i primamljiv, ne samo Novosađanima i stanovnicima okolnih mesta, već i svim putnicima namernicima, kao i turistima. Višegodišnje postojanje, kao i zadovoljni i redovni gosti, razlog su posete novih gostiju i sklapanja novih partnerstava.

Zabavni park "Starli"
Bulevar vojvode Stepe 56, Novi Sad, Srbija
+381216302422
www.starli.rs

VODA IZ PIPE - SKUPNA POBUDA KOMUNALNIH PODJETIJ ZA PITJE VODE IZ PIPE IN OHRANJANJA VODNIH VIROV

Chamber of Public Utilities

Resume: Tap Water is a joint initiative of municipal public utilities in Slovenia that strives to promote tap water, raise the awareness about its benefits and promote the preservation of natural resources. The initiative was formed by the Chamber of Public Utilities. In the past two years many actions were organized, including two national demonstrations that took place in different cities across Slovenia and several workshops for schools. Also two manuals were prepared with practical tips for promoting sustainable behaviour.

Zaloge vode po svetu se krčijo in danes predstavlja pitna voda samo še odstotek celotne količine vode na svetu. Slovenija je bogata z vodnimi viri in se po količini ter kakovosti vode uvršča v sam Evropski vrh. Kljub temu pa veliko prebivalcev še vedno posega po ustekleničeni vodi, ki veliko bolj obremenjuje okolje kot voda iz pipe.

Zbornica komunalnega gospodarstva je želela prebivalce spomniti, da imamo v Sloveniji kakovostno pitno vodo zato je v okviru svojih prizadevanj za spodbujanje trajnostno naravnega vedenja leta 2014 oblikovala pobudo Voda iz pipe. S pobudo si zbornica prizadeva predstaviti prednosti, ki jih pitje vode iz pipe prinaša za okolje in zdravje ter širiti zavedanje, da lahko s pravilnim ravnanjem tudi prebivalci veliko priomorejo k ohranjanju vodnih virov in tako pomembno prispevajo h kakovosti pitne vode.

V sklopu pobude Voda iz pipe potekajo številne aktivnosti v obliki dogodkov, delavnic in natečajev, do danes pa sta nastala tudi dva priročnika, ki predstavljata prednosti pitja vode iz pipe ter podajata konkretnne napotke za ohranjanje vodnih virov. Pomemben del aktivnosti predstavljajo tudi urbane intervencije in skupne akcije v obliki praktičnih prikazov, ki jih komunalna podjetja prirejajo po številnih slovenskih krajih in mestih.

V prvem letu so komunalna podjetja v sklopu pobude ob Svetovnem dnevu voda organizirala prvi skupni dogodek, kjer so občane spodbujali k pitju vode iz pipe. Aktivnosti so potekale v obliki ozaveščevalnih akcij na terenu, dogodkov po šolah in vrtcih ter intenzivni komunikaciji z mediji.

V letu 2016 so komunalna podjetja ob Svetovnem dnevu voda organizirala drugi skupni dogodek. V središčih trinajstih mest in krajev so prikazala koliko vode se skriva v živilih in dobrinah, ki jih uporabljam vsak dan. Poleg prikaza so komunalna podjetja občane spodbujala naj se odločajo za izdelke in živila za katere je bilo porabljene manj vode, kupujejo lokalno pridelana živila ter se ravnajo po načelu odgovorne potrošnje in kupujejo zgolj tisto, kar potrebujejo.

Da pitje vode iz pipe ugodno vpliva tudi na zdravje so komunalna podjetja opozorila letos ob koncu meseca maja. Ob Svetovnem dnevu športa so v središčih mest in ob stadionih mimoidočim in rekreativcem ponudila kozarec sveže vode iz pipe ter jih tako spomnila, da imamo v Sloveniji odlično pitno vodo, ki je idealna izbira tako med, kot tudi po po športnih aktivnostih. V okviru pobude Voda iz pipe bodo tudi letos potekale številne aktivnosti. V kratkem bo izšel priročnik za končne uporabnike, ki bo med drugim podajal tudi napotke za ohranjanje vodnih virov in izboljšanje kakovosti pitne vode, večji poudarek pa bodo letos posvetili tudi sodelovanju s šolami in vrtci.

*Zbornica komunalnega gospodarstva Slovenije
www.gzs.si/zbornica_komunalnega_gospodarstva*

Prvi novosadski vodovod: Od kućne do gradske mreže

Sigurno vam je poznat osećaj, kada u stanu nemate vode i tek onda shvatite sa koliko muke su živeli naši sugrađani u prošlim vremenima. Značaj vodosnabdevanja u Novom Sadu je bila primarna za njegove žitelje, pa da napravimo jedan osvrt u prošlost, u ovim vrelim julkim danima i saznamo kada su stanovnici Novog Sada dobili prvi vodovod.

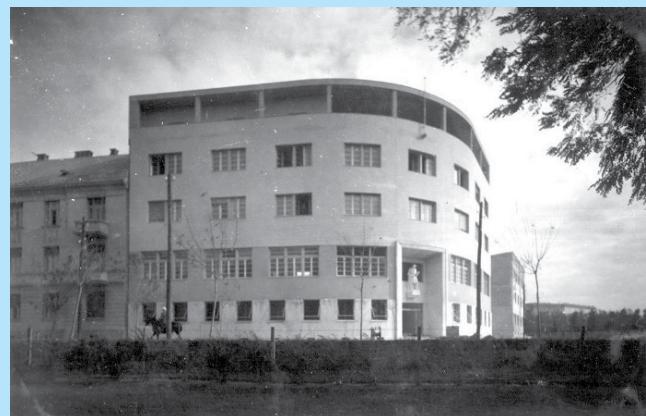
Priča o izgradnji vodovoda u Novom Sadu je krenula još devedesetih godina XIX veka...pravljeni su planovi, projekti, predračuni, vršena merenja i bušenja, ali sami radovi nisu nikako započinjani...

Sve do pred kraj XIX veka stanovnici Novog Sada su pili vodu iz Dunava ili kopanih bunara, a epidemija kolere i ostalih zaraznih i crevnih bolesti kosile su stanovništvo. Burne polemike izazvane zagađenom dunavskom vodom 1892. godine, podstakle su bušenje dubokih bunara i intenzivirala razmišljanja o izgradnji vodovoda. Prvi duboki bunari, izbušeni su 1895. godine.

Posle I svetskog rata grad se širio iz godine u godinu, i na Malom limanu do 1938. godine podignuto je nekoliko novih višespratnica, među kojima i palata Učiteljskog doma. Ovaj kraj, međutim, oskudevao je pijaćom vodom. Svi raniji pokušaji da se dubinskim bušenjem dođe do vodonosnog sloja na ovim terenima su ostali bez uspeha. Vlasnici zgrada su, pokušali da nekim primitivnim instalacijama snabdevaju svoje kuće vodom iz Dunava, ali neprečišćena i nedezinfikovana voda nije bila upotrebljiva ne samo za piće nego ni za druge domaće potrebe.

Posle dovršenja zgrade Učiteljskog doma uprava je odlučila da problem snabdevanja vodom ipak reši na savremeniji i jeftiniji način i u sporazumu sa vlasnicima ostalih zgrada odlučeno je da se podigne zajednički vodovod. Izrade projekta i programa za daljinsko snabdevanje vodom primio se iskusni i

poznati stručnjak inžinjer Nikola Mirkov. I već 1937. godine počeli su radovi. Na takozvanoj "drvarskoj pijaci" pronađen je na dubini od 70-75 metara izdašan dubinski vodonosni sloj sa odličnom vodom, koja nije sadržavala ni najmanje količine gvožđa. Izgrađena je vodna stаница iznad bunara i položen glavni vod kojem su priključene pojedine zgrade.

Početkom 1938. godine proradio je ovaj prvi novosadski vodovod, koji su u to vreme koristili stanari u šest višespratnica, zajedno sa Učiteljskim domom. Predviđeno je bilo da se u vodovod uključe i druge okolne zgrade, jer je bunar novog vodovoda imao dovoljno vode za snabdevanje 15 i više kuća. Na izgradnji celokupnog zajedničkog vodovoda je utrošeno oko 90.000 dinara, a sprovođenje vode u jednu zgradu iznosilo je oko 6.000 dinara. Koliko je ovo rešenje bilo jeftino, može se najbolje proceniti po tome što su vlasnici za pojedinačnu vodnu stanicu, dakle za bunar i pumpu, plaćali u to vreme 20.000 do 25.000 dinara. Sem toga, pogonski troškovi kod ovog vodovoda bili su neuporedivo manji nego oni koje su vlasnici imali kod korišćenja kućnog vodovoda.

Po završetku II svetskog rata, Novi Sad je imao oko 1.000 bunara i kućnih vodovoda i 106 javnih bunara, međutim, sve to nije moglo da zadovolji potrebe za zdravom pijaćom vodom, ni po količini ni po kvalitetu, što je zahtevalo izgradnju gradskog vodovoda. Izgradnja i rekonstrukcija objekata je počela 1951. godine, a 1952. godine započela je izgradnja 9 kilometara vodovodne mreže. Izgradnja reni bunara i objekata za preradu vode počela je 1959. godine, a objekti novog vodovoda pušteni su u probni pogon 1964. godine, a u aprilu 1965. godine novosadani su dobili gradski Vodovod.

Piše: Zoran Knežev,
hroničar i publicista

Izvor: mojnovisad.com

Short history of healing waters from Rogaška Slatina

In the springs there were findings from **Celtic and Roman times** and these confirmed the use of Rogaška in antiquity. The documented history of Rogaška goes back as far as **1572**, when the first analysis (known to us) was carried out. Its use grew with the development of medical science and grew stronger as it became more established. Around 1670 a turn of events occurred with the intervention of **Dr. Paul Sorbait**, a doctor in the Hapsburg court and a professor at the Faculty of Medicine in Vienna. With the obvious successes which the court doctor achieved in his medical treatments using Rogaška water, nobody could be in doubt as to its effectiveness and the inquiries regarding this water soon increased to such an extent that it was necessary to systematically begin to research the water and bottle it. In the same way as the court doctor, other doctors in Vienna and elsewhere around the empire started to prescribe different treatments to their patients, whilst in the Graz hospital they were testing it as a clinical medicine. In **1685 the first scientific monograph** was published on this topic when the Maribor physicist **Johann Benedikt Gründel** wrote "Roitschocrene".

At the end of the 17th century there was a great battle for the rights of who was to use Rogaška water. **Baron Courty**, who was the owner of the Rogaška estate, was in a dispute with **the priest of Sveti Križ** who, in a century old tradition, was called upon to be the Rogaška keeper and also to look after the spiritual well-being of the visitors to its springs and the neighboring farmers. Later this task was entrusted to the singularly deserving townspeople of Vienna, but in 1721 it passed to the **Viennese Association of Pharmacists**. They organized the springs and after three years had successfully sold over 20,000 bottles of Rogaška. With the abolishment of the society in 1782, the use of Rogaška once again became unsupervised.

In the year 1803 the land Estates under the lead of the provincial governor Count Attems bought the lands around the springs from their previous owners and ever since, that year is known as **the year of the establishment of the Spa resort**.

In 1869 Rogaška was the world's third most sold water and, directly after the mineral water from **Vichy and Selters**, people were familiar with it and drank it all over the world. Its distributor, the provincial **Health Spa Resort at Rogaška Slatina**, at an exhibition in Chicago in 1893 earned a medal for its quality. This was a water which, as fate would have it, required large sanitational works on the springs at Rogaška Slatina. The water's properties, from which for centuries medical treatments had been prepared and also balneological procedures were, with the discovery of Donat, only its partial properties. Because of Donat's high mineral content, new research, new balneological methods, new ways in which to use it and new technological procedures for bottling were required - today these still have a century old tradition.

In January 1908 **Dr. Joseph Knett** breathed a deep sigh of relief. From the earth's fissures in the construction cave in the middle of the health spa resort park at Rogaška Slatina there flowed highly mineralized water, just as he had predicted. Its pureness was enriched **with a high magnesium content** - the water from the new spring was totally different from any known Rogaška water up to that time, so that it was necessary to give it a specific name and, in particular, to prepare for its balneological usage and bottling. Its designated title Donat was traced to a name nearby, after the likeness of Rogaška Slatina's characteristic **Donačka Gora** (Donačka mountain).

Not long after the Second World War, the Spa Rogaška decided to radically sanitize the spring's water processing machinery. After this decision the water Donat got a new name, due to its amount of magnesium, it became **Donat Mg**.

* F. Vardjan, D. Mlacović (Sprehod skozi čas), 2004 in A. Čoh, V. Čoh (Naravna mineralna voda Donat Mg), 2008.

www.vodnaagencija.org
www.wateragency.eu

